

JOAN BUSQUETS I DALMAU (GIRONA, 18/2/1934-13/11/2018))

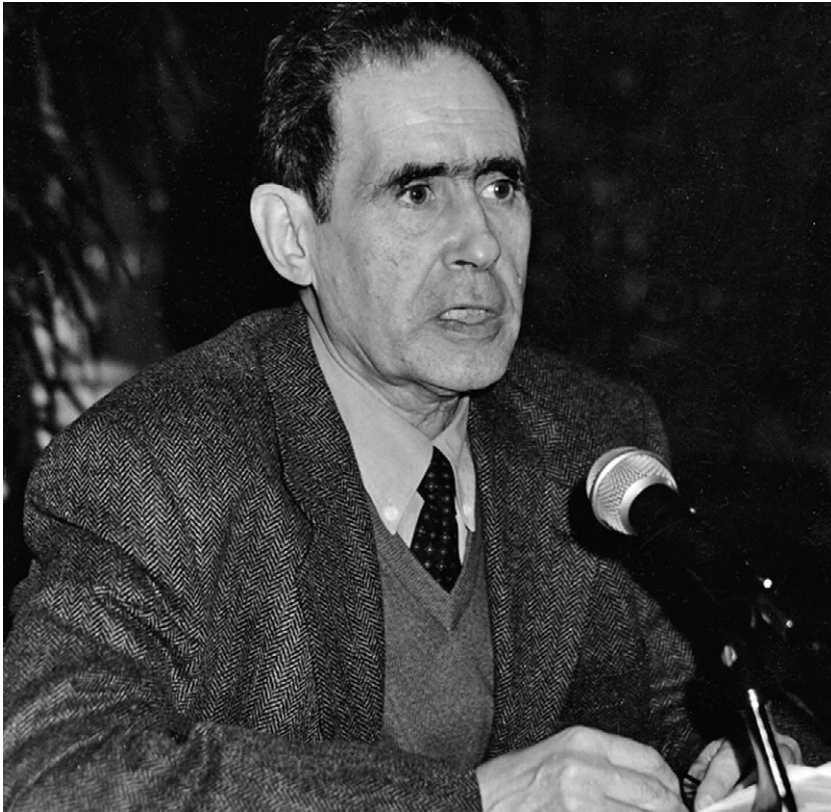
JOAQUIM NADAL I FARRERAS

Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i Universitat de Girona

El dimarts 13 de novembre de 2018, a dos quarts de nou del matí, tres canonges de la Catedral a la plaça dels Apòstols em van dir “avui a les sis de la matinada ha mort mossèn Joan Busquets”. Vaig quedar entristit; ens havíem vist a la residència “bisbe Sivilla” mesos enrere i m’havia deixat per a un meu treball la correspondència del seu pare amb diversos intel·lectuals de l’època. Fill de Lluís Busquets Mollera, arxiver municipal de Girona i durant un temps director del Museu de Sant Pere de Galligants. El pare de Mn Joan Busquets Dalmau i del seu germà Lluís havia mort a primers de 1938 quan en Joan només tenia quatre anys. La mare Isabel Dalmau, mestra, tingué cura sola d’en Joan i d’en Lluís.

Coincideixen de forma inseparable en la persona de Mn. Joan Busquets la seva dimensió religiosa, la seva vocació sacerdotal, i la seva condició d'historiador. Va tenir al Seminari de Girona i a Roma una formació rigorosa i completa. Va ser ordenat sacerdot el 7 de juliol de 1957 i poc després a Roma, a la Universitat Gregoriana, va fer la llicenciatura en Història de l'Església i la de Teologia a la Universitat del Laterà. A Roma va gaudir del mestratge i de l'amistat del Pare Miquel Batllori que l'introduí en els estudis d'història. Més endavant el 1966 es llicencià en història a la Universitat Complutense de Madrid i posteriorment es doctorà en Història a la Universitat Autònoma de Barcelona el 1990, amb un treball que dedicà al seu pare, subratllant la seva condició d'arxiver municipal de 1930 a 1938.

De forma indestriable doncs hem de recordar que Mn. Joan Busquets va ser professor del seminari Diocesà de 1960 a 1990, d'on va ser Rector en dues etapes 1969-1977 i 1986-1996 i va ser també professor del Col·legi Universitari de Girona i de la Universitat de Girona. Les tasques que l'Església catalana li va reclamar el van allunyar de la docència universitària gironina

quan es va fer successivament càrrec del rectorat del Seminari Major Interdiocesà amb seu a Barcelona (1988-1999) i del deganat de la Facultat de Teologia de Catalunya (1994-2000). Aquestes tasques no li impediren exercir la docència d'Història de l'Església a l'Institut de Teologia i a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Girona (1988-2011). La seva dimensió més estrictament pastoral l'exercí fent-se càrrec de diverses parròquies i assumint responsabilitats variades a l'Església diocesana de Girona com a vicari general de pastoral (1977-1982), com a delegat de catequesi (1982-1983) i com a director del *Full parroquial* (1986-1988).

En el moment del seu traspàs l'evocació de la dimensió pastoral i la seva dimensió d'historiador ens era suggerida per l'indret de la mateixa cerimònia de comiat. L'església del Mercadal, d'on va ser vicari l'any 1961, va ser enderrocada en els primers mesos de la Guerra Civil conjuntament amb el convent de les Bernardes i l'altar major, un bloc de pedra fenomenal, havia estat la taula de l'altar de l'església del convent de Sant Domènec ara aula

magna de la Universitat de Girona en la que en Joan Busquets havia impartit docència. Precisament la destrucció d'esglésies i les morts de capellans durant la guerra a la diòcesi havia estat objecte d'un seu treball publicat a la *Revista de Girona* (116, 1986) i un altre específicament dedicat a "La destrucció d'esglésies a la ciutat de Girona el 1936 i les seves excepcions" (1986), en els *Quaderns del Cercle*. Al voltant d'aquest període havia publicat també el 2010 a la *Miscel·lània d'homenatge a mossèn Josep M. Marquès* un treball dedicat a "Església i Segona República. Antoni Vilaplana, canonge i arxipreste de Girona, diplomàtic del Vaticà i col·laborador de Vidal i Barraquer" posant al descobert una faceta força desconeguda i especialment interessant d'un canonge de la Catedral.

L'any 1975 i amb voluntat instrumental vam publicar plegats *Les possibilitats de la demografia històrica a les comarques Gironines: Inventari dels arxius parroquials de la diòcesi* (Institut d'Estudis Gironins, monografies 4, 1975), que era el resultat de les nostres classes al Col·legi Universitari de Girona i al Seminari i de les pràctiques en arxiu que fèiem fer als nostres estudiants.

Però el camp d'especialització i recerca de mossèn Joan Busquets era un altre concentrat al segle XVII i a l'època del Barroc. Quan èrem molt joves i ens vam embrancar en l'aventura dels *Treballs d'Història*, (Girona, 1976), una publicació farcida de joves promeses, en Joan Busquets ens va regalar amb un article que ens va entusiasmar sobre "Revolta popular i religiositat barroca: l'excomunió de l'exèrcit espanyol a la catedral de Girona el 1640". En realitat la seva bibliografia té mostres abundants d'articles sobre Catalunya en el temps de la Guerra dels Segadors, sobre el paper de l'Església i dels bisbes en aquest conflicte, tots formant part del laboratori de recerca que l'havia de dur a culminar la seva tesi doctoral (UAB, 1990). La tesi esdevindria el llibre *La Catalunya del Barroc vista des de Girona. La crònica de Jeroni de Real (1626-1683)* (Barcelona, 1994) que és un document de primera mà i un estudi rigorós que culminava tota una carrera d'investigador. Precisament un any abans havia publicat amb el professor Antoni Simon el volum sobre *Girona al segle XVII* dels *Quaderns d'Història de Girona* (Girona, 1993).

Més vinculat a la seva dedicació pastoral hem d'esmentar *I una terra nova* (1985) i entorn de la Història de l'església no podem oblidar el seu treball sobre *Martí Luter. Valoració actual de la reforma* (Barcelona, 1986), l'edició de la primera versió catalana de les obres de Martí Luter: "La llibertat del cristià, Comentari al Magnificat i La captivitat babilònica de l'Església" (1996) i els seus treballs biogràfics sobre els papes del Concili Vaticà II, Joan XXIII (*El*

papa Joan XXIII, benaurat i benvolgut, 2003) i sobretot Pau VI per qui tenia una especial predilecció (*Pau VI i la represa del Concili*, 2003).

Una especial rellevància té un dels seus darrers llibres dedicat a *Mossèn Damià Estela, mestre i testimoni* (Besalú, 2011) que ens mostra sense abandonar el rigor de l'historiador el respecte i admiració intel·lectual i devota que molts seminaristes van tenir pel que va ser durant molts anys rector del Seminari Diocesà.

L'obra d'historiador, acredita una professionalitat i un coneixement del segle XVII català forjat en una època en què els estudis sobre aquest període de la Història de Catalunya no abundaven. Rigorós, metòdic, sistemàtic, fidel a les fonts, compromès, Mn. Joan Busquets va irradiar el seu treball més enllà dels temes de les seves recerques bàsiques i ha fet contribucions determinants al coneixement de l'Església contemporània, de les seves institucions i els seus protagonistes principals.

Mestre i amic de molts gironins se n'ha anat discretament sense cap enrenou, però n'hem de fer memòria i homenatge per justícia i mereixement i per la seva vinculació al projecte universitari gironí i les seves col·laboracions amb l'Institut d'Estudis Gironins.